

Skrevet ut av: postmottak

Tema: Oversendelse av Sametings høringsuttalelse ad. helhetlig forval
Fra: /RFC-822=inge.arne.eriksen(a)samediggi.no/PRMD=internet/ADMD=internet/C=no/
DD.RFC-822=inge.arne.eriksen@samediggi.no;P=internet;A=internet;C=no;

Ant. mottakere: 2
Ant. dokumenter: 3
Viktighet: Normal
Prioritet: Normal
Gradering: Ingen
Mottatt: 19.11.2004 10:40:26
Meldings ID: <B90A24972646A848BB96C8F3018160D3028AE2aepost.int-samediggi.no

MTS ID: [/C=no/ADMD=internet/PRMD=internet/;<B90A24972646A848BB96C8F3037383>]
Dokumenter:

OLE 2 dokument	Dok1.doc	Melding	
		Fil	90624
OLE 2 dokument	dire	Fil	33280

Til : torbjorn thorvik
G=torbjorn;S=thorvik;A=fiskeridir;C=no;
CC Deg: postmottak
S=postmottak;A=fiskeridir;C=no;

19. NOV. 2004

Fiskeridirektoratet v/ Torbjørn Thorvik

Oversender herved Sametingets høringsuttalelse angående helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet.

mvh. Inge Arne Eriksen

PS. Dokumentene blir også send pr. post.

«Sdo_AMNavn»
«Sdo_AMPostAdr»
«Sdo_AMAdr2»
«Sdo_AMPostNr» «Sdo_AMPoststed»

«Soa_Adr2»
«Soa_Navn»
«Sse_Adr»
N-«Sse_Postnr» «Sse_Poststed»
Telefovdna «Sse_Tlf»
Telefákxa «Sse_Fax»
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no
NO 974 760 347

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI/SAKSBEHANDLER DIN ČUJ./DERES REF.

«Sbr_Navn», «Sbr_Tlf»

«Sdo_AMReferanse»

MIN ČUJ./VÅR REF.

«SDO_ARKIVSAKID» -

«SDO_DOKNR»

BEAIVI/DATO

«SDO_DOKDATO»

«Sbr_Email»

Helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet - utredning av konsekvenser av fiskeri - Høring

Viser til høringsbrev av 16.06.2004.

Vedlagt følger vedtak i Sametingsrådets sak 126/04 som er Sametingets høringsuttalelse på helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Per Anders Bær
vuolitdirektevra/underdirektør

Inge Arne Eriksen
rådgiver

Sametingsrådet

Utskrift av møtebok 08/04

Kautokeinoveien 50, N-9730 Kárásjohka
Telefon +47 78 47 40 00
Telefaks +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Tid: 18. november 2004

Sted: Telefonmøte

Saksliste:

Saksnr.	Sakstittel
125/04	Godkjenning av innkalling og saksliste
126/04	Helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet angående fiskeri, skipstrafikk og klimaendringer - Høring

Sign: _____/_____

Møtesekretær: *Skriv inn navn* Møteboken består totalt av 20 sider

Tilstede:

Sven-Roald Nystø, president
Ragnhild L. Nystad, visepresident
Randi A. Skum
Johan Mikkel Sara
Sven Peter Pedersen

Fra administrasjonen

Inge Arne Eriksen

Sign: _____/_____

Møtesekretær: *Skriv inn navn* Møteboken består totalt av 20 sider

125/04: Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

- a) Godkjenning av innkallingen
Innkallingen av 17.11.2004 ble enstemmig godkjent

Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

Sign: _____/_____

Møtesekretær: *Skriv inn navn* Møteboken består totalt av 20 sider

Kautokeinoveien 50, N-9730 Kárásjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

126/04: Helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet angående fiskeri, skipstrafikk og klimaendringer - Høring

Sign: _____/_____

Møtesekretær: *Skriv inn navn* Møteboken består totalt av 20 sider

Vedtak:

Sametinget er et folkevalgt nasjonalt organ som har i oppgave å ivareta samenes rettigheter. Dette være seg tilrettelegge for bevaring og utvikling av samisk kultur, næring og språk.

Sametinget er tilfreds med at Regjeringen følger opp St.meld. nr. 12 (2001-2002), *Rent og rikt hav*, ved å utarbeide forslag til en helhetlig forvaltningsplan for alle norske kyst- og havområder. Fra Sametingets side er det spesielt positivt at det nå legges fram tre utredninger om fiskeri, skipstrafikk og om ytre påvirkninger (klimaendringer) som et ledd i en helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet.

Sametinget er videre tilfreds med at man i utredningene har lagt stor vekt på å avdekke de områdene som man i dag mangler kunnskaper om (kunnskapshull). Sametingets ser imidlertid alvorlig, og med stor uro, på de kunnskapshull som fremkommer i utredningene når det gjelder Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser ovenfor samene.

Sametinget har følgende fellesmarknader til utredningene:

- A) For å synliggjøre viktige og avgjørende samfunnsvirkninger som følge av et økt fiske, økt skipstrafikk og konsekvenser av andre ytre påvirkninger, må det utarbeides en tilleggsutredning som dekker området 1-en nautisk mil ut fra grunnlinja og innover mot land. Tilleggsutredningen må spesielt synliggjort sjøsamiske næring og kultur med drøfting og vurderinger som favner hovedmålsettingen om at forvaltningen skal være økosystembasert og sektorovergripende.
- B) Utredningene som er gjennomført har store kunnskapshull angående samene som urfolk. Tilleggsutredningen som her foreslås må spesielt vektlegge myndighetenes nasjonal og internasjonale forpliktelser ovenfor samene, slik de fortolkes i dag. Kan her nevne; Grunnlovens § 110 a., Menneskerettskonvensjoner som FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 (SP), FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter av 1966 (ØSK) og ILO konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO 169), og konvensjonen om biologisk mangfold fra 1992 og FN-avtalen om bevaring og forvaltning av vandrende fiskebestander og langtmigrerende fiskebestander.

Kautokeinoveien 50, N-9730 Kárásjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Sametinget har følgende marknader til utredningen om fiske:

- Implementere "føre-var-tenkingen" når det gjelder nasjonal-, regional og lokal forvaltning av fiskeressursene med bakgrunn i nærhets- og avhengighetsprinsippet¹. Dvs. sikre befolkningen i sjøsamiske områder en rett til å høste av sine lokale fiskeressurser og gjennom dette bevare bosetningen og gjennom dette videreutvikle den sjøsamiske kulturen.
- Styrke ressursgrunnlaget for kyst- og fjordflåten som beskatter stor og kjønnsmoden fisk. Kystfiskeflåten er spesielt viktig i mange kystsamfunn, og er selve bærebjelken når det gjelder næringstilpasning i det sjøsamiske området. Havfiskeflåtens beskatningsmønstre er ikke samfunnsøkonomisk riktig bruk av ressursene i sammenligning med kystfiskeflåten, samtidig som havfiskeflåtens driftsform er lite tilpasset små fiskerirelaterte lokalsamfunn. Ut fra sin driftsmåte bidrar havfiskeflåten på ingen måte til å opprettholde den samiske fiskeritilpasningen i fjordområdene.
- Strukturering som gjennomføres innen flåte og industri må samkjøres og harmoniseres med andre offentlige tiltak, slik at man ikke reduserer sysselsetting med påfølgende negativ befolkningsutvikling. Særlig gjelder dette i samiske områder (og kommuner) hvor selv små endringer får store negative utslag ettersom det allerede er få båter og fiskeanlegg/mottaksstasjoner.
- Alt fiske med trål forbys i området innenfor 12 nautiske mil ettersom dette fisket har et stort potensial når det gjelder å skade og ødelegge bentos, habitater og områder som er økologisk viktige med revlignende formasjoner.
- Styrke lokalt eierskap i havbruk og fiskeri. Lokalt eierskap virker positivt inn på driften og gir bedre lokale forpliktelser og bånd, når lønnsomheten synker. Lokalt eierskap motvirker m.a.o. arbeidsledighet og fraflytting og er særdeles viktig for å skape stabilitet og utvikling i sjøsamiske områder.
- Øke forskning på kystselbestanden, slik at man gjennom dette kan bedre forvaltningen av kystselbestandene samtidig som man på en bedre måte kan bevare selen som art ved endring av ytre påvirkninger.
- Innføre ordninger som motvirker underreportering av fangst og fangst av uønsket størrelse art og størrelse (bifangst). Fiskefusk må stoppes og man må bedre dagens fiskemetoder, og utvikler ny fiskeredskaper, som gjør at man i større grad enn i dag kun fanger den fiskearten og den størrelsen som man ønsker.
- Det må lages en tilleggsutredning som viser hvilken konsekvenser og betydning økt petroleumsvirksomhet, økt skipsfart og forandringer i ytre påvirkninger vil ha å si for reproduksjonsevnen til fisk, fugler og sjøpattedyr i Barentshavet, på kysten og i fjordene.

¹ Sametingets melding om fiske som næring og kultur i kyst- og fjordområdene – September 2004.

Sign: _____/_____

Sametinget har følgende marknader til utredningen om skipstrafikk:

- Det må settes strenge krav til utskifting av ballastvenn både for nasjonal og internasjonal skipstrafikk i Barentshavet og i nordområdene. Det må også føres en effektiv kontroll, slik at gjeldende regelverk overholdes.
- Det må utarbeides et eget scenario for skipstrafikken i området Lofoten – Barentshavet hvor man synliggjør konsekvensene ved en eventuell åpning av Nordøstpassarsen for gods- og persontransport mellom Asia, Europa og USA.
- Opprette en egen seilingskorridor, utenfor 50 nautiske mil utenfor norsk grunnlinjen, for alle skip som frakter miljøfarlige laster.
- Opprette overvåkningsentral som har ansvaret for styring og veiledning til all skipstrafikk langs kysten av Nord-Norge og i Barentshavet. Overvåkningsentralen må ha som målsetning å ivareta sikkerheten til alle som ferdes i nevnte område.
- Styrke utvikling og forskning av oljevernustyr og oppsamlingsmetoder som er tilpasset de arktiske forhold, hvor de skal brukes i en eventuell krisesituasjon med store oljeutslipp.

Sametinget har følgende marknader til utredningen om ytre påvirkninger:

- Styrke utredningsinstansenes kunnskaper om samer og det samiske samfunnet. Et samisk forvaltningsområde omfatter forhold utover bo- og næringstilpassning.
- Det må utføres et utredningsarbeid som viser hvilken innvirkning forandring av ytre påvirkninger (klimaendring, forurensning og annen påvirkning fra klima utenfor norsk del av Barentshavet) vil ha fiskens- og sjøpattedyrenes evne til reproduksjon.
- Kravet om **nullutslipp**, må være ufravikelig fra skip og petroleumsvirksomhet på strekningen Lofoten – Barentshavet.
- Det må føres en streng miljøovervåking av både land og sjøområdene som omfatter Norskehavet, Barentshavet, landområdene i Nord-Norge og de nordlige områden i Russland.
- Det må også utarbeides en overordna strategiplan som legger hovedlinjene for høsting og bevaring av det biologiske mangfoldet i nordområdene.
- Det må føres en kontinuerlig miljøovervåking av drivhuseffekten med varslings av klimaforandringer og ekstreme værforhold. Et overordnet mål må være å hindre all utslipp av uønskede stoffer som kan føre til miljøforandringer. Kartlegging, overvåking og forskning må her intensiveres.

Sign: _____/_____

Utdypning av fellesmarknader til utredningene

Geografisk avgrensning av utredningen

Kyst- og havområdene fra Lofoten og nordover, inklusiv Barentshavet, er ansett som biologisk meget produktive gyte- og oppvekstområder for de fleste viktige fiskeslag i Nordøst – Atlanteren. Dette gjelder både ute i havet, de nære kystfarvann og ikke minst i fjorder som både har gyte- og oppvekstområder.

Den geografiske avgrensningen for utredningene, er satt fra 1-en nautisk mil fra grunnlinja og utover. Dette er et område som - i hovedsak - ikke omfatter gyteområdene for de viktigste kystfiskbestandene, i tillegg til å være særdeles viktig oppvekstområde for disse bestandene. Utnyttelse av kystfiskbestandene er en av bærebjelkene i den sjøsamiske tilpasning når det gjelder næring, kultur og bosetting.

Sametinget vil påpeke at den avgrensningen som gjelde fra 1-en nautisk mil fra grunnlinja og utover, gjør at kystfiskbestandene vil bli berørte av økt fiske, økt skipstrafikk og endringer i ytre påvirkninger, uten at disse vurderes. Sametinget anser den geografiske avgrensinga mot land for å være så fundamental uriktig at man fra Sametingets side vil etterspørre en tilleggs utredning. Tilleggsutredningen må dekke sjøområdet innenfor 1-en nautisk mil fra grunnlinja, og synliggjøre de miljø- og samfunnsmessige forandringer som følger av økt fiske, økt skipstrafikk og endringer i ytre påvirkninger. Tilleggsutredningen må spesielt vektlegge sjøsamisk næring, kultur og bosetting.

Nasjonale forpliktelser og internasjonale avtaler og konvensjoner

Sametinget er overrasket over utredningenes manglende kunnskap og forståelse for urfolksrettigheter både nasjonalt og internasjonalt, og særlig hvilke internrettslige forpliktelser Norge har ovenfor samene som urfolk.

Nasjonale lover og forpliktelser.

Det samiske folket er ett av landets to opprinnelige folk, der nordmenn og samer er likeverdige. Samenes særskilte stilling som et eget folk kommer til uttrykk blant annet i Grunnlovens § 110 a.:

Det paaligger Statens Myndigheter at lægge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og udvikle sit Sprog, sin Kultur og sit Samfundsliv.

Denne prinsipperklæringen innebærer rettslige forpliktelser for myndighetene ved utforming og gjennomføring av samepolitikken.² Bestemmelsen legger også føringer på tolkningen av lovgivning og skjønnsutøvelsen til myndighetene; også fiskeri-myndighetene. Det følger positive forpliktelser av § 110 a. for staten til å treffe tiltak som er nødvendig for å sikre og utvikle samisk kultur. Bestemmelsen er påvirket av artikkel 27 i FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter.

² Se Skogvang, Susanne Funderud, *Samereff*, Universitetsforlaget 2002 s. 93 – 94.

Sign: _____ / _____

Kulturbegrepet i § 110 a. må ikke tolkes statisk, men dynamisk. Samisk kultur endrer seg over tid, slik alle kulturer gjør. Dette gjelder også den som er knyttet til samiske fiskerier. I sin utredning fra 1990 viser Carsten Smith til hvilke rettslige forpliktelser myndighetene har i forhold til den samiske befolkningen, ved fastsettelse av fiskerireguleringer:

I dagens situasjon, der samisk kultur er så sterkt utsatt, vil ethvert vesentlig inngrep i samisk næringsvirksomhet som truer bosetting i samisk områder, kunne innebære et brudd med statens plikt til samisk kulturvern.³

Det finnes ikke bestemmelser i fiskerilovgivningen som særskilt ivaretar samiske interesser, men indirekte følger det visse forpliktelser av lovgivningen for fiskerimyndighetene. Det gjelder henvisninger til internasjonale forpliktelser i Saltvannsfiskeoven §§ 3 og 4. I § 4 har saltvannsfiskeoven en generell formulering om reguleringsfullmakten til Fiskeridepartementet, som bl.a. skal anvendes "... når internasjonale avtaler gjør det nødvendig...". Av § 3 følger det at "... lovens bestemmelser gjelder med de begrensninger som følger av folkeretten...".

De rettslige forpliktelsene som fremgår av Grunnlovens § 110 a og Saltvannsfiskeoven §§ 3 og 4 er ikke tilstrekkelig drøftet og vurdert i utredningene om Lofoten – Barentshavet.

Internasjonale avtaler og konvensjoner

Norge har forpliktelser overfor samene gjennom forskjellige konvensjoner som er tiltrådt eller ratifisert. Sametinget kan ikke se at Fiskeridirektoratet på noen måte har tatt hensyn til, eller på annen måte vurdert disse når det gjelder samiske nærings- og samfunnsforhold i de gjeldende konsekvensutredning.

Dette gjelder i første rekke menneskerettskonvensjoner som FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 (SP), FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter av 1966 (ØSK) og ILO konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO 169), og konvensjonen om biologisk mangfold fra 1992.

SP artikkel 27 omhandler bl.a. urfolks utnyttelse av de levende marine ressursene. Sjøsamenes næringsutøvelse har tradisjonell vært tilknyttet fiske og fangst og hvor denne næringsutøvelse har utgjort det vesentlig materiell forutsetning for opprettholdelsen av deres kultur. Dersom staten foretar eller unnlater å foreta inngrep med påfølgende negative følger for kulturutøvelsen, kan dette være en krenkelse av artikkel 27. Artikkel 27 også en rett for samer til å få adgang til fiske og til å delta i beslutningsprosessene knyttet til forvaltningen av ressursene.

Ut fra teksten i menneskerettighetskonvensjonene fra 1966 artikkel 1, pkt. 2 om at; *ikke i noe tilfelle må et folk bli berøvet sitt eget eksistensgrunnlag*", kan ikke Sametinget se at fiskerimyndighetene på noen god måte har oppfylt denne forpliktelsen. Utredningen som ligger til grunn for denne høringen har ikke vurdert hvilken innvirkninger økt fiske,

³ Professor Carsten Smith sakkyndige vurdering av hvilke rettslige forpliktelser myndighetene har i forhold til den samiske befolkning ved reguleringer i fiske: Avlevert Fiskeridepartementet den 9. juli 1990. Oppsummering pkt. 9.

Sign: _____/_____

økt skipstrafikk og forandring i ytre påvirkninger vil påvirke befolkningen i de sjøsamiske områdenes levestett, kultur og språk.

ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater av 1989 (ILO 169)

ILO 169 sine bestemmelser må sies å representere de internasjonale minstestandardene for urfolks rettigheter. ILO-konvensjonens formål er å styrke urfolks rettigheter til ressursene i de områder hvor de lever og/eller bruker.

Etter ILO 169 artikkel 13 nr. 1 plikter staten å vise; ”respekt for den særlige betydning for vedkommende folks kultur og åndelige verdier av de landområder og/eller territorier der de lever eller bruker på annen måte, og spesielt de kollektive sidene av dette forholdet”. ILO 169 artikkel 15 nr. 1 er den sentrale bestemmelsen når det gjelder samiske rettigheter til å skaffe seg et utkomme av havet (norsk oversettelse); ”*Vedkommendes folks rett til naturressursene i deres landområder skal sikres spesielt. Disse rettigheter omfatter disse folks rett til å delta i bruk, styrking og bevaring av disse ressursene*”.

Når det gjelder begrepet ’landområder’ er dette utdypet og gitt en særskilt forståelse i artikkel 13 nr. 2 hvor begrepet ”territorier” også dekker totalmiljøet i de områdene vedkommende folk lever i eller bruker på annen måte (Jr. Artikkel 15 og 16). Totalmiljøet omfatter også de marine områder med tilhørende ressurser.

Miljøvernkonvensjoner

Statens forpliktelser i forhold til samisk utnyttelse og forvaltning av marine ressurser følger ikke bare av internasjonale menneskerettigheter. I nyere internasjonal miljørett blir urfolks tradisjonelle utnyttelse av naturressursene anerkjent som et viktig virkemiddel til å sikre en bærekraftig utnyttelse av miljøet og naturressursene. Det siste er et sentralt internasjonalt miljørettslig prinsipp som bl.a konvensjonen om biologisk mangfold, bygger på.⁴ Sametinget vil her spesielt vise til konvensjonens artikkel 8 bokstav j (norsk oversettelse):

”... under hensyntagen til sin nasjonale lovgivning, respektere, bevare og opprettholde de urbefolknings- og lokalsamfunnenes kunnskaper, innovasjoner og praksis, som representerer tradisjonelle livsstiler av betydning for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, og fremme en bredere anvendelse av disse, med samtykke og medvirkning fra innehaverne av slike kunnskaper, innovasjoner og praksis, samt oppfordre til en rimelig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av slike kunnskaper, innovasjoner og praksis...”

Artikkel 8 j, første del må tolkes i sammenheng med artikkel 10 bokstav c om bærekraftig utnyttelse av biologiske mangfold hvor staten forpliktes til å sikre og oppmuntre sedvanlig bruk av biologiske ressurser som skjer i samsvar med tradisjonell kulturell praksis og er forenlig med kravene til bevaring og bærekraftig bruk. Tradisjonell samisk utnyttelse av fiskeressurser vil være en type kulturell praksis som

⁴ Convention on Biological Diversity, gjengitt på <http://www.biodiv.org/convention/articles.asp> (august 2004).

Sign: _____/_____

omfattes av denne bestemmelsen. Sametinget kan ikke se at den nevnte kunnskap, praksis og nyvinninger som urfolk og lokalsamfunn har utviklet i et nært samspill med naturen, er blitt drøftet eller vurdert i utredningene som ligger til grunn for dette høringsnotatet.

FN-avtalen om bevaring og forvaltning av vandrende fiskebestander og langtmigrerende fiskebestander

Når det gjelder å vurdere internasjonale forpliktelser som Norge er bundet av vil Sametinget også peke på andre internasjonale dokumenter både av rettslig og ikke-rettslig karakter blir tradisjonelle kunnskap om og utnyttelse av naturressursene til urfolk og lokalsamfunn anerkjent som virkemiddel for å oppnå bærekraftig ressursutnyttelse, og som på en naturlig måte ville ha gitt Fiskeridirektoratet en større bredde i sitt utredningsarbeid om konsekvensene av fiske i området Lofoten – Barentshavet.

Et av de generelle forvaltningsprinsippene i FN-avtalen om bevaring og forvaltning av vandrende fiskebestander og langtmigrerende fiskebestander⁵ som Norge har ratifisert, er en plikt for statene til (jf. artikkel 5 bokstav i):

”... å ta hensyn til de fiskeres interesse som driver fiske med enkle redskaper og fiske til eget livsopphold...”.

Dette prinsippet legger føringer på hvilke beslutninger statene kan treffe i forvaltningen av vandrende fiskebestander som norsk-arktisk torsk, norsk vårgytende sild, lodde og lignende.

Videre følger det av FAOs adferdskodeks for ansvarlig fiske⁶ at staten i forbindelse med fiskerireguleringer skal ta ”... tilbørlig hensyn til den tradisjonelle praksisen og til behovene til urfolk og lokalsamfunn som er svært avhengige av fiskeressursene for livsoppholdelse...”, jf. artikkel 7.6.6.

Miljøtoppmøtene i Rio (1992) og i Johannesburg (2002) bidro til å samordne de menneskerettslige og miljørettslige tilnærmingene til forholdet mellom urfolk og naturressursene: Anerkjennelsen av betydningen av adgang til naturressursene for deres sosiale utvikling og urfolks rolle i bevaring av naturressursene.

Agenda 21⁷, handlingsplanen som ble vedtatt på Riokonferansen, inneholder målsetninger og virkemidler for å styrke rollen til urfolk (kapittel 26). En av målsetningene er en anerkjennelse av den avgjørende betydningen som avhengighet av naturressursene har for kulturen og økonomien deres. Urfolk skal også involveres i forvaltning av ressursene på lokalt og nasjonalt nivå.

I prinsipp 23 fra slutterklæringen til Johannesburg-toppmøtet⁸ gjentas den vitale rollen som urfolk har i bærekraftig utvikling. Gjennomføringsplanen (Plan of Implementation) inneholder en rekke mål og virkemidler som gjelder urfolk og naturressurser. Statene

⁵ Agreement for the implementation of the provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 relating to the conservation and management of straddling fish stocks and highly migratory fish stocks, gjengitt på http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/fish_stocks_agreement/CONF164_37.htm (august 2004).

⁶ Code of Conduct For Responsible Fisheries, gjengitt på www.fao.org/DOCREP/005/v9878c/v9878c00.htm (august 2004). Atferdskodeksen er ikke rettslig bindende.

⁷ Agenda 21 er gjengitt på www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/english/agenda21toc.htm (august 2004).

⁸ Slutterklæringen og handlingsplanen fra Johannesburg-møtet er gjengitt på <http://ods-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/636/93/PDF/N0263693.pdf?OpenElement> (august 2004).

Sign: _____/_____

skal blant annet utvikle program som fremmer utnyttelse av vannressursene, og skal særskilt skje gjennom urfolks- og lokalsamfunnsbaserte tilnærminger [punkt 38 (d)]. Statene skal også treffe tiltak som beskytter urfolks egne forvaltningsordninger [punkt 38 (h)].

Sign: _____/_____

Møtesekretær: *Skriv inn navn* Møteboken består totalt av 20 sider

Utdypning av marknader til utredningen om fiskeri

Utvikling av bestander fra 2005 til 2020 – Scenarieanalyse

Utredningen belyser på en god måte forskjellene mellom kystfiske- og havfiskeflåten. Havfiskeflåten fisker en fisk som er mindre (ikke fullvokst), yngre og som i stor grad ikke er kjønnsmoden, mens kystflåten fisker på en større og eldre fisk som i langt større grad er kjønnsmoden. Kystfiskeflåten har også en annen driftsform enn havfiskeflåten, noe som bl.a. setter ulike krav til fiskeindustrien og lokalsamfunnene. Ettersom driftsformen og beskatningsmønsteret er så forskjellig, får det store konsekvenser både ressursøkonomisk og samfunnsmessig. Kyst- og fjordfiske er selve bærebjelken i sjøsamiske områder, og gjennom en fjerning av denne flåtegruppen så ødelegger man også den fiskerirelaterte tilpasningen i de sjøsamiske bygdene. Selv om det nasjonalt er overkapasitet i fiskeflåten i forhold til ressursgrunnet, er det i enkelte områder for liten flåte til å beskatte de lokale fiske ressursene som derigjennom kan gi bedre grunnlag for lokal industri (fiskemottak). Dette gjelder særlig i fjordområder med sjøsamisk bosetting.

Sametinget er svært bekymret over dagens omstrukturering av flåte med påfølgende lavere lokal sysselsetting både innen flåten og lokal fiskeindustri, og som igjen virker negativt inn på befolkningsutvikling og bosetningsmønster. Sametinget er av den oppfatning av de samiske områder kommer verst ut når det gjelder negative endringer som følge av kondemnering og omstrukturering innen fiskeflåten og industri og med få båter til å betjene de lokale fiskemottakene / industri.

I utredningen fastslås det at fiskeriene som foregår i havområdene som dekkes av denne utredningen (fra 1-en nautisk mil fra grunnlinja og utover) er samlet sett de viktigste for Norge. Dette fisket har også stor betydning for fiskere i de sjøsamiske områdene. Når det gjelder å bevare og utvikle den sjøsamiske kulturen, næring og språk, er det viktig å ha tilgang til utnyttelse av fiskeressursene både utenfor og innenfor 1-en nautisk mil fra grunnlinja og utover. Dette kommer av at fiskerne i sjøsamiske områder driver et utstrakt hjemmefiske med beskatning av lokale fiskeressurser.

Kystfiske

I utredningen om fiskeriene blir det fastslått at det er stor forskjell mellom kystfisk med konvensjonelle redskaper og havfiske med trål. Forskjellene ligger bl.a. i beskatningsmønstre. En overføring av fangstrettigheter fra havflåten til kystflåten vil få direkte ressursøkonomiske konsekvenser, ettersom kystflåtens beskatningsmønster med konvensjonelle redskaper er langt gunstigere enn havflåtens.

Sametinget vil arbeide for at en større del av fiskeressursene skal fiskes av kystflåten og at man derigjennom kan bedre den ressursøkonomisk og den samfunnsmessige situasjonen i nordområdene. En omfordeling av ressursene vil også være et viktig bidrag for å styrke forståelsen og gjennomslagskraften for en lokal- og regional fiskeritilpassa politikk og forvaltning.

Torsketrål

Fiske med trål har relativt høyt energiforbruk, potensialet for skade på bentos, habitat og revlignende bunnformasjoner er stor, samt et deler av fangsten består av ung- og ikke

Sign: _____/_____

gytemoden fisk. Ut fra et miljømessig og økologisk standpunkt burde trålen som redskap vært forbudt i store områder. For bevaring og oppbygging av kystfiskbestandene er det derfor avgjørende at alt fiske med trål blir forbudt innenfor 12 nautiske mil. Når det gjelder å bevare bentos, habitat og revlignende bunnrev burde trålfiskeforbudet gjelde atskillig større områder også utenfor 12 n. mil. Dagens trål er mer selektiv enn tidligere, men til tross for dette så fangster trålen langt yngre og umoden fisk enn de konvensjonelle redskapene. Til tross for fremskrittene som er gjort når det gjelder trålens evne til å redusere fangst av småfisk, er denne redskapsformen nokså primitiv når det gjelder å beskytte bentos, habitat og bunnen og rev som oppveksthabitat som er avgjørende for å opprettholde den økologiske balansen i havet.

Lokalt eierskap

Sametinget er tilfreds med at man i utredningen er kommet fram at til lokalt forankret eierskap, skaper bånd og forpliktelsene som tellende mot nedleggelse av driften når det buter i mot og lønnsomheten synker. Lokalt eierskap er tungen på vektskålen som gang på gang er avgjørende for videre drift og pågangsmot når det gjelder å redde de siste bårene, det siste fiskemottaket eller den siste butikken. Sametinget vektlegger stekt lokalt eierskap som aktiv eierform som skaper utvikling og entusiasme, og gjennom dette motvirker nedleggelse av drift med påfølgende arbeidsledighet og fraflytting. Lokalt eierskap ansees som særdeles viktig for å skape stabilitet og utvikling i sjøsamiske områder.

Sel

Forskningen på kystsel må intensiveres, slik at man får bedret bestandsestimatene. Denne kunnskapen vil i første rekke være til stor hjelp i riktig forvaltning av kystselbestandene med større fellingskvoter. En forbedret viten om selbestandene vil også være av en sikkerhet når det gjelder å bevare selen som art med hensyn til endring av ytre påvirkninger, slik som klimaendring, forurensning og andre påvirkninger.

Samlet vurdering

I utredningen fremkommer det at Saltvannsfiskeloven er under revidering og at man vil utvide fokus og virkeområde fra fiske og fangst, til også å omfatte forvaltning av havets øvrige levende ressurser. Sametinget er enig i at visse deler av loven bør fornyes slik at den blir tilpasset dagens forvaltning og fangstmetoder. Når det gjelder urfolksperspektiver bør dette bli mer synlig og forpliktende og i tråd med nasjonale lov og internasjonale forpliktelser. Sametinget forutsetter at man i denne prosessen gjennomfører en tilpasning av eierforhold og forvaltning som er tilpasset dagens internasjonale urfolkspolitikk og folkeretten.

Samlende konklusjoner og anbefalinger

Etter Sametinget vurdering er underrapportering av fangst og fangst av uønsket størrelse og art (bifangst) to av de største og mest sentrale problemstillingene i dagens fiskeriforvaltning. Begge disse komponentene er destruktiv og direkte ødeleggende for både fiskebestandene, fiskeriforvaltningen og de tusener av fiskere som i dag er lovlidige næringsaktører. Sametinget vil, på det sterkeste, oppfordre norske myndigheter til å skjerpe kontrollen for å forhindre fiskefuskeri. Likeledes må myndighetene være med på å intensivere arbeidet med å bedre dagens fiskemetoder og utvikler ny fiskeredskaper som gjør at man redusere bifangst (ikke ønsket fangst) til et

Sign: _____/_____

minimum. Målet må være å kun fange den fisken og den størrelsen som man har behov for.

Sametinget er enig med utrederne om at det er viktig for den samiske befolkningen med en god fiskeriforvaltning og et rent og rikt hav. Imidlertid anser Sametinget det som overordnet viktig at de som bor i sjøsamiske områder også blir sikret rettigheter over sine lokale fiskeressurser, slik at man gjennom dette kan bevare bosetningen og videreutvikle den sjøsamiske kulturen.

Sametinget er for å implementere "føre-var-tenkingen" i forvaltning av fiskeressursene. For Sametinget er det ingen motsetning mellom "føre-var-tenkingen", myndighetenes fastsettelse av kvoter, forhandling med tredjeland og regionalt og lokal forvaltning. Det ene følger av det andre, uten noen motsetninger. Sametinget ønsker å forvalte ressursene etter nærhets- og avhengighetsprinsippet.

Sign: _____/_____

Møtesekretær: *Skriv inn navn* Møteboken består totalt av 20 sider

Utdypning av marknader til utredningen om skipstrafikk

Ballastvann

En økende internasjonal skipstrafikk med store skip i Barentshavet vil føre til utslipp av store mengder ballastvann, som kan antas å inneholde både fisk og andre organismer. Ballastvannet utgjør derfor en stor miljøtrussel, ettersom dette vannet er med på å introdusere nye fiskearter og organismer i våre havområder. Et eksempel på introduksjon av fremmede arter i våre nærområder, er utsetting av kongekrabben i Murmanskfjorden. Arten formerer seg raskt og sprer seg over store områder. Den er i dag til stor hinder for fiskerne som fisker med konvensjonelle redskaper, slik som garn og line. Særlig merkbart er krabbeplagen for fiskeritilpasningen i sjøsamiske fjordområder. Våre forskere vet i dag ikke hvilke langtidsvirkninger utbredelse av kongekrabbe har å si for økosystemet i Barentshavet, ute på kysten og i fjordene. Sametinget går derfor inn for at det settes strenge internasjonale krav til utskifting av ballastvann, og at det føres en kontroll med at disse kravene overholdes.

Nordøstpassasjen

Ut fra de miljørapportene som nå foreligger er det stor sannsynlig at Nordøstpassasjen i fremtiden blir helt eller delvis fri for is i perioder av året. Dette vil åpne for en helt nye muligheter når det gjelder å transportere varer og passasjerer mellom Asia, Europa og USA. I utredningen blir det pekt på at denne seilingsruten er mer lønnsom enn dagens ruter, da rederiene man kan spare både tid og penger på å seile Nordøstpassasjen. Etter Sametingets mening vil disse momentene gjøre at seilingsruten gjennom Nordøstpassasjen blir attraktiv. Ut fra Sametingets mening hadde det vært naturlig å ta med et scenario som omhandlet en åpning av Nordøstpassasjen for gods- og persontransport. Et slikt scenario ville gitt nyttig innsikt i hva denne trafikken vil føre med seg av positive og negative virkninger for samfunnsutviklingen i nordområdene. Fra et samiske ståsted ville et slik scenario vært av stor interesse, ettersom trafikken det her vises til kan bli betydelig i et globalt perspektiv.

Overvåking av skipstrafikken

Ut fra dagens situasjon med en stadig økende skipstrafikk langs kysten og i Barentshavet, er det særdeles viktig at det bygges opp et system for overvåking av skipstrafikken. Et overvåkingssystem vil både ivareta sikkerheten til fiskerne som fisker i disse områdene, men også ivareta sikkerheten til den øvrige flåten i Barentshavet og ved kysten. For å bedre sikkerheten til fiskerne og redusere fare for grunnstøting, ønsker Sametinget at alle skip som frakter miljøfarlige laster skal følge en seilingskorridor som ligger minst 50 nautiske mil utenfor norsk grunnlinje. Ved å benytte en slik seilingsrute vil en miljøpåvirkning i sjøsamiske områder kunne forhindres eller sterkt begrenses ved eventuelle skipsforlis. Skulle seilingsruten for transport av miljøfarlig last legges nærmere kysten, vil man selvsagt ha kortere tid å forhindre uønskede miljøpåvirkende utslipp.

Beredskap

I utredningen fastslås en mengde viktige kunnskapshull. Et av disse er akutte oljeutslipp fra skipsfarten. Dagens oljevernutstyr er ikke tilpasset de arktiske forhold som skal betjenes i en krisesituasjon med store oljeutslipp. Dette er en usikkerhet med høy risiko, hvor sannsynligheten for å mislykkes er usedvanlig stor.

Sign: _____/_____

Utdypning av marknader til utredningen om ytre påvirkninger

Utslipp fra petroleumsvirksomheten

Ved økning av dagens petroleumsvirksomhet på strekningen Lofoten – Barentshavet er det å anta at det også vil oppstå utslipp. Utslippene vil komme i form av produsert vann, kaks fra produksjonen, borevæske forventes og oljesøl fra boring og produksjon. Selv om man har en målsetting om nullutslipp fra petroleumsvirksomhet vil man i lang tid slite med utslipp på grunn av at man ikke har utviklet ny teknologi som er en forutsetning for nullutslipp. Sametinget krever at **nullutslipp** er et ufravikelig krav fra skip og petroleumsvirksomhet på strekningen Lofoten – Barentshavet.

Fra gjennomført forskning, vet vi at utslippsvannet fra petroleumsvirksomhet i Nordsjøen påvirker formeringsevnen (fekunditeten) hos fisk. Disse miljøforandringene vil også kunne skje i nordområdene ved etablering av en lignende petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet som i Nordsjøen.

Det må føres en streng miljøovervåking av både land og sjøområdene som omfatter Norskehavet, Barentshavet, landområdene i Nord-Norge og de nordlige områdene i Russland.

Det må også utarbeides en overordna strategiplan som legger hovedlinjene for høsting og bevaring det biologiske mangfoldet i nordområdene. Store deler av Nord-Norge er avhengig av aktivitet som bygger på høsting av fiskeressursene i Barentshavet, ved kysten og i fjordområdene. Sametinget vil på det sterkeste advare mot å etablere en miljøforurensende petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet, som kan føre til miljøpåvirkning som forrykker den økologiske balansen i nordområdene.

Ut fra mangelfull kunnskap om økologiske sammenhenger og marin biodiversitet, er Sametinget av den mening at det må være en absolutt forutsetning for økt petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet, at det gjennomføres en kartlegging av det marine biologiske mangfold. Det må også utarbeides en overordna strategiplan i hvordan man skal ta vare på det marine mangfoldet.

Polarfronten

I utredningen slås det fast at polarfronten i Norskehavet er styrt av vedvarende vindsystemer over våre havområder, og at flere klimamodeller indikerer at de arktiske svingningene vil intensiveres på grunn av at drivhuseffekten økes. Vestavindsbelte forsterkes vintertid og at polarfronten får en vedvarende østlig beliggenhet i Norskehavet. Ut fra nyere miljøforskning er det gitt signaler om at vi må forvente mer ekstreme værforhold i fremtiden. Hvilken forandringer i ytre påvirkning som kommer til å skje er generelt vanskelig å forestille seg. Sametinget mener det er avgjørende for utvikling av det samiske samfunn at det føres en kontinuerlig overvåking av miljøet og at man lager anordninger som er med på å hindre utslipp av stoffer som fører til uønskede miljøforandringer. Kartlegging, overvåking og forskning må intensiveres.

Samisk forhold

Sametinget er overrasket over utredningen om konsekvenser av ytre påvirkninger, og dens mangel på kunnskaper om det samiske samfunnet og dets forvaltningsområde. I

Sign: _____/_____

utredningen blir det slått fast at utredningsområdet ligger utenfor det samisk forvaltningsområdet, og derav trekkes den slutning at; *..det ikke utøves samisk næringsaktivitet innenfor utredningsområdet*. Et forvaltningsområde er et område hvor spesielle ordninger gjelder, og ikke et område hvor samene bor og driver sin næring.

Sign: _____/_____

Møtesekretær: *Skriv inn navn* Møteboken består totalt av 20 sider